

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Äijö, M., Huovinen, J., Kaukinen, M-A., Lähteenmäki, M-L. & Mukka, M. (2021) Kuntoutuksen monialaista osaamista kehittämässä. Oivalluksia kuntoutuksesta – valtakunnallisen OsKu-verkoston blogi, 10.6.2021.

URL: <https://blogit.jamk.fi/oivalluksiakuntoutuksesta/2021/06/10/kuntoutuksen-monialaista-osaamista-kehittamassa/>

Kuntoutuksen monialaista osaamista kehittämässä

Kuntoutusta uudistetaan Suomessa (1,2). Tämä liittyy monialaisen kuntoutusosaamisen kehittämisenä myös hoitotyön ammattilaisten ja sosionomien työhön. *Kuntoutusalan osaamiskeskittymä* (OsKu-verkosto) koordinoi monialaisen kuntoutusosaamisen kehittämistä.

Kuntoutuksen ydinosamiskuvaus luo yhteisymmärrystä

Kuntoutus tarvitsee yhteisen ydinosamiskuvaamiseen, jossa kuvataan kuntoutusalan koulutuksia ja kuntoutuksen toimijoita yhdistävää osaamista. Yhteinen ydinosamiskuvauksen vahvistaa yhteistä perustaa ja tuottaa yhdyspintoja eri ammattinimikkeillä toimiville kuntoutuksen ammattilaisille. Yhteistä osaamista tarvitaan kuntoutusalan eri tutkintokoulutusten ydinosamiskuvauksen ja generisen osaamisen lisäksi edistämään asiakaslähtöistä ja moniammatillista kuntoutusta. Osaamisen kuvaus luo myös perustaa koulutusrakenteen uudistamiselle ja jatkuvan oppimisen edistämiseen. Ydinosamiskuvauksen yksityiskohtaisempi kuvaus julkaistaan syksyllä 2021 tässä samassa blogi-sarjassa.

Kuntoutus monialaisessa yhteistyössä

Asiakkaan kuntoutuminen toteutuu parhaimmillaan monialaisena ja moniammatillisena yhteistyönä. Tähän pääseminen edellyttää kaikilta toimijoilta yhteistä ymmärrystä ja yhteisiä toimintatapoja. Moniammatillisuutta ovat määritelleet mm. Isoherranen (3) ja Payne (4). ”Moniammatillinen, monitieteinen ja monitoimijainen työ tarkoittaa sitä, että useat ammattiryhmät sopeuttavat roolejaan ja ottavat huomioon toiset ammattiryhmät, joiden

kanssa he ovat vuorovaikutuksessa. Samalla he yhdistävät tietojaan ja taitojaan ja toimijavastuitaan.” (4). Kuntoutustoiminnassa tämä tarkoittaa esimerkiksi fysioterapeuttien, toimintaterapeuttien, sairaanhoitajien, lääkärien ja sosionomien yhteistyötä, jolla vastataan asiakkaan kuntoutumistarpeeseen. Keskeistä on yhdistää eri toimijoiden tietoja, taitoja ja osaamista niin, että kuntoutujan kuntoutuminen mahdollistuu parhaalla mahdollisella tavalla.

Moniammatilliseen yhteistyöhön opitaan parhaiten, kun siihen harjaannutaan jo perustutkinnon aikana. Eri ammattikorkeakoulututkinnoissa monialainen ja moniammatillinen toiminta näyttäytyvät monin eri tavoin. Yksiselitteistä yhteisymmärrystä kuntoutuksen monialaisesta yhteistyöstä ei ole. Sekä näiden havaintojen että kuntoutuksen valtakunnallisen kehittämistyön perusteella. OsKu-verkostossa on ryhdytty kehittämään yhteistä ymmärrystä kuntoutuksen monialaisesta osaamisesta. Kehittämistyö aloitettiin toukokuussa 2021 toteutetulla yhteisellä verkkotyöpajalla. Mukaan kutsuttiin opettajia kaikkien Suomen ammattikorkeakoulujen hoito-, sosiaali- ja kuntoutusalalta. Verkko-seminaarissa työskenneltiin kolmen pääkysymyksen ympärillä, jotka olivat:

1. Mitä monialainen kuntoutus tarkoittaa sinulle ja edustamallesi koulutukselle?
2. Miten kuntoutusosaaminen näkyy koulutuksessasi tällä hetkellä? Anna konkreettisia esimerkkejä!
3. Miten kuntoutusosaamisen tulisi näkyä sote-alan eri koulutuksissa tulevaisuudessa?

Verkkotyöpajaan osallistuneiden näkemys kuntoutuksesta

Verkkotyöpajaan osallistuneet opettajat korostivat monialaisuutta ja eri ammattiryhmien yhteistyötä osana kuntoutusta. Monialaiseen kuntoutukseen tarvitaan laaja-alaista ja yhteistä kuntoutuksen ymmärtämistä sekä eri ammatteihin kuuluvaa osaamista. Keskustelussa nousi esille samalla tavalla ymmärretty kieli ja yhteisten käsitteiden merkitys.

Palvelujärjestelmän tuntemusta pidettiin tärkeänä monialaisen kuntoutuksen mahdollisuuksien ymmärtämisen kannalta. Monialaisessa kuntoutuksessa, kuten kuntoutuksessa yleensä, korostuvat asiakaslähtöisyys ja -keskeisyys. Tärkeäksi nähtiin se, että ammattilainen ymmärtää kuntouttavan työotteen merkityksen asiakkaiden erilaisissa elämäntilanteissa.

Kuntoutusosaamisen näkyminen koulutuksissa

Kuntoutusosaaminen näkyy ammattikorkeakoulujen eri tutkintokoulutuksissa vaihtelevasti. Osassa ammattikorkeakouluja kuntoutusosaamista on integroitu eri opintojaksoihin tai sitä opetetaan omina opintojaksoinaan. Toisaalta työpajassa todettiin, että kuntoutus ja erityisesti monialaisuus eivät näy riittävästi opetuksessa. Kuntoutusosaamisen kerrottiin tällä hetkellä tulevan esille mm. asiakaskeskeisissä simulaatioissa, harjoittelussa, asiakkaiden ohjaamisessa, erikoistumisopinnoissa ja monialaisissa opinnäytetöissä. Myös ICF-viitekehyksen esille ottaminen mainittiin.

Kuntoutusosaaminen tulevaisuudessa

Tulevaisuudessa kuntoutusosaamisen tulee osallistujien mukaan näkyä sote-alan eri koulutuksissa. Se on osa sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan perusosaamista eli yhteistä osaamista, mikä tulisi huomioida jo opetussuunnitelmavaiheessa. Eri ammattilaisten osaamisen tunnistamista ja oman ammatti-identiteetin rakentamista suhteessa muihin

ammattilaisiin pidettiin tärkeinä. Jokaisella ammattilaisella tulisi olla yhteinen ymmärrys kuntoutusprosessista ja asiakaslähtöisyyden merkityksestä siinä. Lisäksi vastauksissa korostettiin erilaisia yhteistyömuotoja.

Yhteinen kehittäminen jatkuu

Aktiivinen tulevaisuussuuntautunut ja monialainen työskentely yhdessä on tärkeää. Siksi jatkamme yhteistyötä syksyn 2021 verkkotyöpajassa hyvien monialaista kuntoutusosaamista kehittävien käytänteiden jakamisella. Näin voimme tarjota mahdollisuuksia vahvistaa Suomen ammattikorkeakoulutuksen monialaisen kuntoutusosaamisen kehittämistä.

Marja Äijö, gerontologian ja kuntoutuksen yliopettaja, Savonia-ammattikorkeakoulu

Jaana Huovinen, osaamispäällikkö, Lapin ammattikorkeakoulu

Mary-Ann Kaukinen, lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Marja-Leena Lähtenmäki, yliopettaja, tutkintovastaava, Tampereen ammattikorkeakoulu

Minna Mukka, lehtori, LAB-ammattikorkeakoulu

Lähteet:

1. Sosiaali- ja terveysministeriö 2017. Kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotukset kuntoutusjärjestelmän uudistamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:41. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160273/RAP2017_41.pdf?sequence=2&isAllowed=y
2. Sosiaali- ja terveysministeriö 2020. Kuntoutuksen uudistaminen. Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2020–2022. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020: 39. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162622/STM_2020_39.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Isoherranen K. 2012. Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37493/isoherranen_vaitoskirja.pdf?se
4. Payne M. 2000. Teamwork in Multiprofessional Care. New York: Palgrave.